

POSTANOWIENIE

Dnia 29 lutego 2012 r.

Sąd Apelacyjny we Wrocławiu – Wydział I Cywilny w składzie:

Przewodniczący Sędzia SA:	Sławomir Jurkowicz (spr.)
Sędzia SA:	Adam Jewgraf
Sędzia SA:	Dariusz Kłodnicki

po rozpoznaniu w dniu 29 lutego 2012 r. na posiedzeniu niejawnym we Wrocławiu

sprawy z powództwa: (...). **z/s w M. (Hiszpania)**

przeciwko: (...) **Spółka z o.o. we W.**

o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną

na skutek zażalenia strony powodowej

na postanowienie Sądu Okręgowego we Wrocławiu

z dnia 5 stycznia 2012 r., sygn. akt X GC 525/11

p o s t a n a w i a:

1. zmienić zaskarżone postanowienie w ten sposób, że udzielić stronie powodowej zabezpieczenia dochodzonego pozwem roszczenia przez:

a) zakazanie stronie pozwanej zbywania i obciążania nieruchomości, składającej się z działek gruntu nr (...) o łącznej powierzchni 4661 m², położonej we W. przy ul. (...), dla której Sąd Rejonowy (...) prowadzi księgę wieczystą nr (...);

b) nakazanie wpisania w księdze wieczystej nr (...), prowadzonej przez Sąd Rejonowy (...), ostrzeżenia o orzeczonych w powyższym punkcie zakazach (zbywania i obciążania) nieruchomości, składającej się z działek gruntu o nr 25/12 i 25/13 o powierzchni 4661 m², położonej we W. przy ul. (...), dla której Sąd Rejonowy dla (...) prowadzi księgę wieczystą nr (...);

2. w pozostałej części zażalenie oddalić.

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem Sąd Okręgowy oddalił wniosek strony powodowej o zabezpieczenie wskazując, że nie uprawdopodobniła ona w wystarczającym stopniu swojego roszczenia. Sąd ten uznał, iż powodowa spółka nie uprawdopodobniła jednej z przesłanek dochodzonego roszczenia, tj. nie wykazała aby przysługiwała jej wierzytelność na kwotę 171.994,19 zł wobec dłużnika ((...) sp. z o.o.), który dokonał czynności prawnej (sprzedaży nieruchomości) ze stroną pozwaną, z pokrzywdzeniem powodowej spółki. Następnie Sąd I instancji podkreślił, iż powodowa

spółka na uprawdopodobnienie powyższej wierzytelności przedłożyła jedynie nakaz zapłaty wydany w postępowaniu upominawczym przez Sąd Okręgowy we Wrocławiu, który to nakaz upadł na skutek wniesienia sprzeciwu. Powyższe, w ocenie tego Sądu, było niewystarczające dla uznania, iż strona powodowa uprawdopodobniła to, aby przysługiwała jej wierzytelność wobec dłużnika.

Odnosząc się z kolei do drugiej ze wskazanych przez stronę powodową wierzytelności, na kwotę 1.259.692 zł, przysługującej jej wobec dłużnika (...) sp. z o.o.), który dokonał czynności z jej pokrzywdzeniem, Sąd ten uznał, iż choć powodowa spółka wierzytelność tę uprawdopodobniła, to jednak nie ma ona interesu prawnego w udzieleniu jej zabezpieczenia w tym zakresie, gdyż wierzytelność ta jest już zabezpieczona rzeczowo hipoteką ustanowioną na rzecz powodowej spółki na nieruchomości, którą dłużnik (...) sp. z o.o.) zbył pozwanej spółce.

W zażaleniu na powyższe postanowienie, strona powodowa zarzuciła naruszenie:

- art. 527 k.c. i nast., przez ich niewłaściwą interpretację;
- art. 192 pkt 1 k.p.c., przez jego pominięcie przy wnioskowaniu;
- art. 730¹ § 1 k.p.c., przez ich niewłaściwą interpretację;
- art. 499 k.p.c. i art. 504 § 2 k.p.c., przez pominięcie tych przepisów przy wnioskowaniu w sprawie.

Wskazując na powyższe, skarżąca wniosła o zmianę zaskarżonego postanowienia i orzeczenie zgodnie z jej wnioskiem, a także o zasądzenie na jej rzecz kosztów postępowania zażaleniowego.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Zażalenie co do zasady zasługiwało na uwzględnienie, gdyż właściwie wszystkie podniesione w nim zarzuty okazały się trafne. Niemniej jednak ostatecznie wniosek strony powodowej o zabezpieczenie nie mógł zostać w całości uwzględniony, o czym będzie mowa w dalszej części uzasadnienia.

Zważyć należy, iż na gruncie przepisów zawartych w art. 730 i nast. k.p.c., celem udzielenia zabezpieczenia jest zwiększenie skuteczności postępowania cywilnego poprzez zapewnienie, że pomimo upływu czasu koniecznego dla rozstrzygnięcia sprawy możliwym będzie osiągnięcie zamierzonych przez stronę celów tego postępowania. W tym też szeroko pojmowanym zakresie dokonywać należy oceny łącznego zaistnienia przesłanek określonych w art. 730¹ § 1 k.p.c., a warunkujących udzielenie zabezpieczenia w postaci uprawdopodobnienia roszczenia i interesu prawnego w uzyskaniu zabezpieczenia, zdefiniowanego w § 2 cytowanego przepisu.

W przedmiotowej sprawie powodowa spółka domagała się udzielenia zabezpieczenia jej roszczenia o uznanie za bezskuteczną w stosunku do powodowej spółki umowy sprzedaży z dnia 17.06.2011 r., na podstawie której dłużnik powódki spółka (...) spółka z o.o. we W. sprzedał spółce (...) spółce z o.o. we W. (aktualnie (...) spółka z o.o.) sporną nieruchomość składającą się z działek gruntu o nr 25/12 i 25/13 o powierzchni 4661 m², położoną we W. przy ul. (...) przez ustanowienie zakazu jej zbywania i obciążania przez obowiązana oraz wpisu ostrzeżenia o powyższych zakazach, jak również o toczącym się postępowaniu, w księdze wieczystej prowadzonej dla tej nieruchomości.

Niewątpliwie zatem w tej sytuacji powódka zobligowana była do uprawdopodobnienia przesłanek istnienia roszczenia ze skargi paulińskiej, a to że posiada wierzytelność wobec dłużnika (...) sp. z o.o.), że dłużnik, dokonując określonej czynności, działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela, a w jej wyniku dłużnik stał się niewypłacalny albo stał się niewypłacalny w wyższym stopniu, niż był przed dokonaniem czynności, a nadto to, iż osoba trzecia (pозwana spółka) o tym wiedziała lub przy zachowaniu należytej staranności mogła się dowiedzieć, lub też, że zaistniały przesłanki określone w art. 527 § 3 i 4 k.c.

Analizując natomiast treść dokumentów przedłożonych w sprawie przez skarżącą spółkę, stwierdzić należy, iż wbrew przekonaniu Sądu I instancji uprawdopodobniła ona dochodzone pozwem roszczenie. Powodowa spółka przedłożyła

bowiem odpisy nakazów zapłaty wydanych w postępowaniu upominawczym przeciwko dłużnikowi. W tej zaś sytuacji, jak słusznie podnosi skarżąca, jeśli Sąd uznał, że zaistniały przesłanki do wydania nakazu zapłaty na rzecz powodowej spółki (czyli że nie zaistniały okoliczności, o których mowa w art. 499 k.p.c.), to aktualnie nie sposób (na potrzeby niniejszego postępowania) przyjąć, że wierzytelności objęte nimi nie są uprawdopodobnione. Powyższemu wnioskowi także w żaden sposób nie sprzeciwia się nawet zaskarżenie powyższych nakazów przez dłużnika w drodze wniesienia sprzeciwów. Nadto powódka spółka wykazała, że dłużnik, w oparciu o umowę sprzedaży z dnia 17.06.2011 r., zbył przedmiotową nieruchomość na rzecz pozwanej (k. 66-71). Nieruchomość ta stanowiła jedyny wartościowy składnik majątku dłużnika, a po jego zbyciu dłużnik nie posiada już żadnego majątku, z którego możliwa byłaby egzekucja (k. 40, k. 103). Tym samym, zbywając powyższą nieruchomość dłużnik stał się niewypłacalny lub co najmniej niewypłacalny w wyższym stopniu. Wskazać przy tym wypada, iż niewypłacalność dłużnika nie musi być całkowita, wystarczy zaś aby wystąpiła ona w większym rozmiarze niż przed dokonaniem czynności.

Stwierdzić również należy, iż uprawdopodobnienie twierdzeń powódki w tym zakresie wynika z faktu, iż dłużnik, dokonując powyższej czynności zbycia nieruchomości na rzecz pozwanej za kwotę 900.000 zł (mimo tego, że wcześniej nieruchomość tę nabył za kwotę ponad 4 mln zł stanowiącą równowartość 1.275.000 euro, k. 47), działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela. Dłużnik, mający wiedzę o wierzytelnościach strony powodowej, wyzbył się jedynego i istotnego składnika swojego majątku, nie uzyskując w zamian odpowiedniego ekwiwalentu.

W świetle powyższych okoliczności Sąd Apelacyjny uznał, iż strona powodowa w wystarczającym stopniu dla potrzeb wniosku o zabezpieczenie uprawdopodobniła swoje roszczenie, oparte na treści art. 527 k.c. Skarżąca uprawdopodobniła również, że pozwana (osoba trzecia) miała wiedzę o działaniu dłużnika ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela. Podkreślić bowiem trzeba, iż nie ma przeszkód w korzystaniu z domniemania wynikającego z art. 527 § 3 k.c. w sytuacji, gdy dłużnik lub osoba trzecia są osobami prawnymi, jeżeli pozostają one względem siebie w bliskim stosunku. Domniemanie prawne przewidziane w tym przepisie może być zastosowane, gdy stosunek bliskości istniał w chwili dokonywania czynności prawnej (tak M. Pyziak- Szafnicka (w:) System prawa prywatnego, t. 6, s. 1266). Tym samym, dla oceny działania pozwanej w złej wierze istotne znaczenie co do zasady ma świadomość osób wchodzących w skład organów spółki, nie można jednak przy tej ocenie pomijać specyfiki kwestionowanej transakcji, a więc tego, że dla nabycia nieruchomości przez spółkę z o.o., zgodnie z art. 228 pkt 4 k.s.h., wymagane jest wcześniejsze podjęcie uchwały przez wspólników spółki. W konsekwencji zatem oceny świadomości pokrzywdzenia wierzyciela nie można a priori zawęzić wyłącznie do wiedzy członka zarządu. Skoro więc w dniu 17.06.2011 r. (...) Sp. z o.o., jako jedyny wspólnik pozwanej, na Nadzwyczajnym Walnym Zgromadzeniu Wspólników wyraził zgodę na nabycie spornej nieruchomości, której sam był właścicielem, to za niewątpliwe uznać należy uprawdopodobnienie istnienia ostatniej przesłanki skargi paulińskiej, czyli świadomości osoby trzeciej o działaniu dłużnika z pokrzywdzeniem wierzyciela.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, skarżąca uprawdopodobniła również istnienie po jej stronie interesu prawnego w udzieleniu jej zabezpieczenia, albowiem powiązania osobowe pomiędzy dłużnikiem a pozwaną spółką wskazują, iż brak przedmiotowego zabezpieczenia może uniemożliwić, a przynajmniej poważnie utrudnić osiągnięcie celu tego postępowania. Podkreślić przy tym trzeba, iż błędnie założył Sąd I instancji, że zabezpieczenie rzeczowe w postaci hipoteki ustanowionej na przedmiotowej nieruchomości na rzecz powodowej spółki w innej sprawie i na niższą kwotę, niż wskazywana w niniejszym postępowaniu, uniemożliwia powódce żądania zabezpieczenia w niniejszej sprawie (por. wyrok SN z 05.06.2002 r., II CKN 1336/00, Lex nr 55083).

Z tych zatem przyczyn Sąd Odwoławczy, na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. w zw. z art. 397 § 2 k.p.c., zmienił zaskarżone postanowienie i orzekł jak w punkcie 1 sentencji.

W pozostałej zaś części zażalenie skarżącej podlegało, jako nieuzasadnione, oddaleniu. Żądany bowiem przez nią we wniosku, a następnie podtrzymany w zażaleniu, sposób zabezpieczenia, polegający na wpisaniu do księgi wieczystej prowadzonej dla zbytej przez dłużnika na rzecz pozwanej nieruchomości, ostrzeżenia o toczącym się postępowaniu, jako nieodpowiedni, nie mógł zostać uwzględniony, a wniosek strony powodowej o udzielenie zabezpieczenia w tym zakresie podlegał oddaleniu. W tym zakresie wskazać trzeba, iż w systemie prawnym ksiąg wieczystych nie

ma miejsca na ujawnianie tego rodzaju „ostrzeżeń”. Nie można bowiem ksiąg wieczystych obarczać „informacjami”, które nie dotyczą stanu prawnego nieruchomości, a tylko z pozoru pełnią funkcję „ostrzeżeń”. Rację bytu mają natomiast ostrzeżenia, służące sygnalizowaniu o niezgodności stanu prawnego, ujawnionego w księdze wieczystej, z rzeczywistym stanem prawnym nieruchomości.

Dodatkowo wskazać w tym miejscu należy, że przewidziany w przepisie art. 755 § 1 pkt 5 k.p.c. jeden ze sposobów zabezpieczenia roszczeń niepieniężnych, mówi o „nakazaniu wpisu stosownego ostrzeżenia w księdze wieczystej”, a zatem ostrzeżenia odpowiedniego, przystającego do systemu prawnego ksiąg wieczystych, a przy tym wypełniającego funkcję należytego zabezpieczenia. W przypadku roszczenia pauliańskiego odpowiednim ostrzeżeniem byłoby ujawnienie w księdze wieczystej zakazu rozporządzania przez osobę trzecią (pozwaną) nieruchomością nabytą od dłużnika, czy też zakazu jej obciążania. Nie stanowi zaś dla pokrzywdzonego wierzyciela należnego zabezpieczenia jego roszczenia ujawnienie „ostrzeżenia” o toczącym się postępowaniu sądowym. Informuje ono tylko o wszczęciu postępowania i dla potencjalnego nabywcy nie zawiera informacji o jakichkolwiek ograniczeniach w rozporządzaniu nieruchomością. Zresztą będąca właścicielem nieruchomości osoba, zarówno de facto i de jure, jest uprawniona do rozporządzania swoją rzeczą, a sam proces, wszczęty na skutek skargi pauliańskiej wierzyciela, nie pozbawia jej tego uprawnienia, tym bardziej gdy uwzględni się, że roszczenie pauliańskie bazuje na konstrukcji bezskuteczności względnej.

W tym stanie rzeczy, Sąd Apelacyjny na podstawie na art. 385 k.p.c. w zw. z art. 397 § 2 k.p.c. orzekł jak w punkcie 2 sentencji. O kosztach postępowania zażaleniowego orzeknie zaś Sąd I instancji w orzeczeniu kończącym postępowanie, na zasadzie art. 108 § 1 k.p.c.

bp